

Utbildningsnämnden

Nämndinitiativ ”Ett system får aldrig tillåtas gå före våra barn och ungdomar” från Christopher Lagerqvist (M)**Förslag till beslut**

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga frågan och svaret till handlingarna

Bakgrund

Christopher Lagerqvist (M) lämnade vid nämndens möte i oktober ett nämndinitiativ om konsekvenser för fristående förskolor när kommunen byter regelverk för placering på förskola. I initiativet ställs följande fråga till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Uppsala kommun:

”När kommer Uppsala kommun meddela beslutet att kompensation utgår till samtliga fristående förskolor för att täcka deras ekonomiska bortfall under omställningsperioden i enlighet med befintlig lagstiftning?”

Föredragning

Utbildningsnämndens har beslutat om att prioritera upp geografisk närhet och ta bort ålder ur prioriteringsordningen vid konkurrens om förskoleplatser. Beslutet har flera syften:

- **Familjer ska kunna få en förskola närmare hemmet.** Det är viktigt för att familjer ska få ihop vardagspusslet och inte behöva åka långa sträckor för att hämta och lämna barn. Skollagen är också tydlig med att kommunen i största möjliga mån ska erbjuda en förskoleplats nära hemmet.
- **Föräldrars valfrihet och rätt att välja förskoleplats ska sättas i första rummet.** I det tidigare regelverket togs större hänsyn till vilka barn förskolorna kunde ta emot utifrån önskemål om ålder och ledig kapacitet vid placeringstillfället. Att placera utifrån ålder är därutöver inte förenligt med skollagen.
- **Ökad likvärdighet och förutsägbarhet vid antagning.** Utifrån de val av förskola föräldrarna gör och vid konkurrens om platser så sker placering utifrån syskonförtur och relativ närhet, dvs. likvärdiga förutsättningar. De som sökt fyra månader före önskat placeringsdatum får också rätt till platsen. Sammantaget ger detta mer likvärdiga och transparenta förutsättningar vid placering. Det ökar också

förutsägbarheten då föräldrar kan få besked om vilken förskola som blir aktuell och kan meddela det i god tid till sin arbetsgivare. I det tidigare regelverket kunde föräldrar som var villiga att ta en plats i ett tidigare skede få en plats före de föräldrar som anmält önskemål om placering enligt föreskriven tid. Många familjer fick också vänta in i det sista med att få besked om förskoleplats, vilket försvårat återgång till arbete.

Moderaterna har tyvärr inte ställt sig bakom det nya regelverket för antagning till förskolan och menar att vissa förskolor inte kan fylla sina platser som en följd av det nya sättet att placera.

Utbildningsförvaltningen har undersökt hur antalet tomplatser fördelat sig i små fristående förskolor hösten 2018 jämfört med hösten 2017. Redovisningen grundar sig på hur det såg ut den 31 oktober 2017 respektive 2018.

Av de 51 minsta fristående förskolorna med kapacitet upp till 30 platser hade 26 av förskolorna inga tomplatser varken 2017 eller 2018, 6 förskolor hade färre tomplatser 2018 och 5 hade lika många tomplatser hösten 2018 som 2017. 14 av de små förskolorna hade fler tomplatser hösten 2018.

Det är alltså en minoritet av de små fristående förskolorna som har ett ökat antal tomplatser hösten 2018. Det beror sannolikt inte på införandet av relativ närhet som princip för placering. Majoriteten av dessa förskolor har ett lågt söktryck. Några förskolor har också medvetet utökat kapaciteten för att bereda plats för syskon.

En förändring i det nya regelverket är att vårdnadshavare kan stå kvar till högre önskat alternativ även om de tackat ja till ett erbjudande. Detta har ökat valfriheten för vårdnadshavaren och innebär en ökad rörlighet. Hösten 2018 har tre nya stora förskolor öppnat med en utökad kapacitet om cirka 300 platser. Detta har ökat konkurrensen om platser i vissa områden vilket ökar trycket på förskolans förmåga till flexibilitet för att möta efterfrågan.

Därutöver finns alltid en överkapacitet av platser under hösten när de äldsta barnen börjar förskoleklass. Platserna ersätts inte direkt utan fylls successivt på under hösten med nya barn utifrån vårdnadshavares behov.

Sammantaget bedömer inte jag att det finns skäl för att kompensera vissa förskolor för tomplatser. Det nya regelverket följer tydliga principer för valfrihet, dvs. ersättningen följer med föräldrarnas val av förskola. Det innebär att de förskolor som inte lyckas attrahera sökande till sina platser måste se över sin organisation. Vidare riskerar det att vara en olycklig signal att ersätta förskolor för tomplatser då andra förskolor kanske har ökat sin attraktivitet genom att t ex utöka sina öppettider, allt anpassat organisation/bemanning utifrån söktryck.

Caroline Hoffstedt (S)
Ordförande

Ett system får aldrig tillåtas gå före våra barn och ungdomar

Politiken i Uppsala har som främsta uppgiften att stödja alla barns skolgång och alla barns tid i förskolan – oavsett vilken huvudman som våra barn och ungdomar väljer. Många fristående förskolor vittnar nu dels om lediga platser under hösten 2018, dels om att de av Uppsala kommun förvägras att ta in barn till vårdnadshavare som önskar plats under september–december 2018. Orsaken som anges är att Uppsala kommun har ett nytt antagningssystem som gör att barn ur kön placeras på platser först om flera månader. Det innebär att förskolorna under en övergångs-period inte kan ta in och få betalt för de barn till vårdnadshavare som önskar plats under hösten 2018 för att platserna är ”blockerade” av Uppsala kommuns nya system, som träder i kraft från den 1 januari 2019.

Konsekvenserna blir att flera fristående förskolor under flera månader står utan ersättning för de tomma platser som de tvingas till vid sina enheter.

Nämnda villkor torde finnas även inom Uppsala kommun även om några verksamhetsförändringar inte är aktuella för kommunen under övergångsperioden. För mindre fristående förskolor, som exempelvis enbart har en enda avdelning, blir det däremot mycket svårt att hantera de plötsliga förändringar som orsakats av Uppsala kommun. Flera representanter för fristående förskolor har redan informerat Uppsala kommun (den 10 oktober 2018) om att den av Uppsala kommun initierade förändringen kan innebära konkurs för deras fristående förskolor. De har som arbetsgivare inte möjlighet att omplacera personal under några månader i väntan på nya barn. Därför riskeras istället uppsägning av personal. Därtill framgår att mindre enheter har svårt att konkurrera med arbetsgivaren Uppsala kommun under rådande omständigheter.

Med anledning av bifogat (odaterat) brev, erhållet av undertecknad den 17 oktober 2018, vill Moderaterna ställa följande fråga till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Uppsala kommun:

- När kommer Uppsala kommun meddela beslutet att kompensation utgår till samtliga fristående förskolor för att täcka deras ekonomiska bortfall under omställningsperioden i enlighet med befintlig lagstiftning?

Denna hantering behöver ske skyndsamt.

Uppsala den 25 oktober 2018

Christopher Lagerqvist (M)

Hej Christopher!

Tack för att du hörde av dig till mig då jag kontaktade dig på telefon för några dagar sedan.

Som jag förklarade för dig så gäller det den information vi fristående förskolor fått från tjänstemännen i Uppsala kommun. Detta skedde på ett möte den 10 oktober, för fristående förskolor förra veckan. Informationen gällde placeringsregler för vårdnadshavare från och med nu. Detta är utbildningsnämndens beslut och tjänstemännens uppdrag att verkställa.

Det var många oroade kollegor till mig som ägare och förskolechefer som berättade om att deras kö på förskolan är "blockerad" av barn som är placerade per januari 2019.

Många fristående förskolor har lediga platser just nu och kan inte ta in barn till vårdnadshavare som önskar plats nu eller månaderna fram till årsskiftet pga. av att Uppsala kommun har placerat barn ur kön på platser om flera månader. Det innebär att förskolorna inte kan ta in barn till vårdnadshavare som önskar plats inom 4 månader för att platserna är "blockerade" av Uppsala kommuns system då det gäller placeringar i januari 2019.

Detta medför att flera fristående förskolor står utan ersättning för flera platser och under flera månader vid sina enheter. Det är mycket svårt för små enheter ex föräldrakooperativ där det oftast endast finns en avdelning. Många förskolerepresentanter "flaggade" för att det skulle kunna innebära konkurs för den fristående förskolan.

Andra aspekter som är sårbara skulle kunna vara att vi som arbetsgivare har inte en möjlighet att omplacera personal under några månader i väntan på nya barn. Det innebär att vi måste säga upp personal. Vi är små enheter och det är svårt att ha möjlighet att konkurrera med arbetsgivaren Uppsala kommun om de personer som faktiskt har utbildning i detta osäkra läge. Vi blir ingen attraktiv arbetsgivare.

Skollag (2010:800)

Erbjudande av plats

14 § När vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader.

Är vi en offentlig huvudman?

Är inte detta något som gäller den offentliga huvudmannen
– Uppsala kommun?

Nu är det relativ närhetsprincip som gäller enligt Uppsala kommun val av kriterier och det kan bli mycket olyckligt då flera av oss fristående förskolor har olika profiler.

Föräldrar i Uppsala kommun har nu möjlighet att välja 9 alternativ samt ingen information om ex olika profiler finns synliga på "Hitta & jämför" som kan ställa till det för vårdnadshavare i deras val.